
بررسی فقهی و حقوقی تأثیر ولایت قهری

در

بیع اعضای مرگ مغزی

مؤلف: ثقه الاسلام هادی حکمت فر (ولادی)

سرشناسه: ثقه الاسلام هادی حکمت فر

عنوان و نام پدیدآور: بررسی فقهی و حقوقی تأثیر ولایت قهری در بیع اعضای مرگ مغزی

مشخصات نشر: قم؛ انتشارات پیام مهدی (عج)؛ ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه: ص ۲۰۰؛ همچنین به صورت زیرنویس

شناسه مجوز: ۷۸۲۳۴۱-۱۳۵۵۸۹-۹

نشر پیام مهدی (عج)

بررسی فقهی و حقوقی تأثیر ولایت قهری در بیع اعضای مرگ مغزی

مؤلف / ثقه الاسلام هادی حکمت فر

صفحه آرا / طاهره رجبی

ناشر / انتشارات پیام مهدی (عج)

سال و نوبت چاپ / اول / تابستان ۱۴۰۲

شمارگان / ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۰-۱۴-۳

مرکز پخش: خیابان صفائیه، کوچه بیگدلی، کوچه شیرین، کوی آزاد، پلاک ۹۹

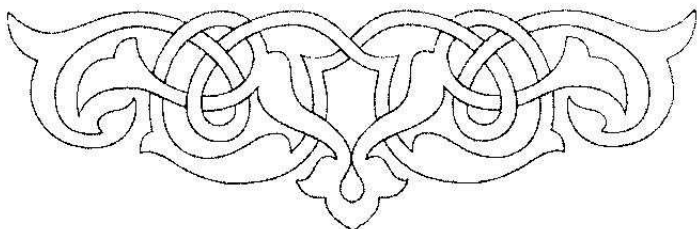
صندوق پستی: ۳۷۱۸۵-۵۶۳

دورنگار: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۶۸۲

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۲۱۸۷

حق چاپ برای ناشر و مؤلف محفوظ است.

۵۰/۳

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

فصل ۱: مفاهیم و کلیات

گفتار اول: مفاهیم	۱۷
ولایت در لغت و اصطلاح	۱۷
ولایت قهری در لغت و اصطلاح	۱۸
اختیارات ولی	۱۹
سقوط ولایت	۲۱
حجر	۲۱
عدم رعایت غبطه‌ای صغیر	۲۱
عدم امانت در انجام امور صغیر	۲۱
ولایت مادر	۲۲
شرایط ضمّ امین	۲۴
کبر سن و بیماری ولی	۲۴
غیبت یا حبس ولی قهری	۲۵
قیمومیت	۲۵

۲۶	موارد نصب قیم
۲۸	وظایف و اختیارات قیم
۳۰	مرگ مغزی در اصطلاح
۳۶	شاخصه‌های مرگ مغزی
۳۶	موارد دشوار تشخیص مرگ مغزی
۳۷	معیارهای بالینی تشخیص مرگ مغزی
۳۸	وضعیت حقوقی و قانونی مرگ مغزی
۳۹	وضعیت حقوقی و قانونی مرگ مغزی در سطح داخلی
۳۹	قوانین و مقررات مرگ مغزی در کشورهای غیر اسلامی
۴۲	بیونند اعضا در کشورهای اسلامی
۴۳	دیدگاه قانون‌گذار کشورهای اسلامی در مورد مرگ مغزی
۴۵	وضعیت حقوقی و قانونی مرگ مغزی در ایران
۴۶	مرگ مغزی در اصطلاح فقهی
۴۷	تلقی زنده بودن فرد مرگ مغزی شده
۴۸	تلقی مرده بودن فرد مرگ مغزی شده
۴۹	داوری و بیان دیدگاه برگزیده
۵۵	گفتار دوم: کلیات
۵۵	دلایل ولایت قهری بیمار مرگ مغزی
۵۶	دیدگاه مجامع فقهی
۵۶	اهل سنت
۵۸	اولویت ولی متوفی

۵۸		احقیقیت
۵۹		افضلیت
۵۹		قصد و رضایت محجورین در اهدای عضو
۶۰		بررسی دلایل
۶۱		دلایل موافقان
۶۱		تعریف حق
۶۱		انواع حق
۶۱		رعایت کرامت مصرف ديه
۶۶		دلایل وجوب ديه
۶۷		پرداخت کننده ديه
۶۹		مقدار ديه
۷۳		تأثیر ولایت قهری در خرید و فروش اعضای بدن انسان مرگ مغزی
۷۷		دلایل مخالفان
۷۷		عدم نفوذ اذن
۷۷		فقدان شرایط صحت

فصل ۲: ادله ولایت قهری در بیع اعضای مرگ مغزی

۸۱		گفتار اول: مستندات شرعی (آیات و روایات)
۸۱		دلایل مخالفان بیع اعضای بدن (اعضای انسان زنده و مرده)
۱۰۶		شرح قاعده «لاضرر ولاضرار»
۱۰۷		معنای ضرر
۱۱۸		دلایل موافقان بیع اعضای بدن (اعضای انسان زنده و مرده)

۱۱۸.....	دیدگاه امام خمینی (ره) در این زمینه
۱۲۱.....	بررسی آیات
۱۳۵.....	معامله اعضای بدن میت
۱۳۶.....	بیع بدن انسان برای تشریح
۱۳۸.....	گفتار دوم: مستندات فتوایی و حقوقی
۱۳۸.....	فقه امامیه

فصل سوم: قلمروی ولایت قهری در انسان مرگ مغزی

۱۵۳.....	گفتار اول: قلمروی ولایت قهری در صبی و مجنون مرگ مغزی
۱۵۶.....	وظایف و اختیارات در صورت عدم وجود ولی قهری
۱۵۹.....	گفتار دوم: قلمرو ولایت قهری در انسان بالغ دچار مرگ مغزی
۱۶۴.....	تعدد جد پدری
۱۶۶.....	عزل ولی قهری
۱۶۸.....	ازدواج مجدد مادر
۱۷۱.....	ولایت قهری
۱۷۳.....	بررسی تطبیقی
۱۷۳.....	یک: اولیای قهری در مکاتب فقهی و حقوق جدید کشورهای اسلامی
۱۷۷.....	دو: عزل ولی قهری و نصب امین در قوانین کشورهای اسلامی
۱۷۸.....	سه: حقوق فرانسه
۱۸۷.....	سخن پایانی
۱۹۳.....	فهرست منابع

مقدمه

موضوع پیوند اعضا با روش های جدید و به صورت مرسوم امروزی، از مباحث بسیار حساس فقهی است که به دقت و احتیاط بیشتری نیاز دارد و قضاوت و فتوای قطعی نسبت به جواز و عدم جواز آن بسیار دشوار است، زیرا نص صریحی در قرآن، سنت و اقوال ائمه علیهم السلام در این خصوص وجود ندارد. البته آنچه در این زمینه، از ائمه بزرگ فقه در قرون اولیه به جای مانده است، همان بحث های علمی از قبیل شکافتن شکم میت به منظور بیرون آوردن جنین یا مال ارزشمند یا کشف جنایت و تبریئه متهم و یا برگرداندن گوش بریده شده در قصاص، قطعه قطعه کردن پیکر میتی که در چاه واقع شده و بیرون آوردنش به روش دیگر ممکن نیست، است. فقهای معاصر نیز این موارد را مورد بررسی و تحلیل قرار داده و برحسب برداشت های اجتهادی که از آیات، روایات و کتاب های معتبر فقه و قواعد فقهی داشته اند، به این موضوعات پرداخته اند. اما در این زمینه همچنان اختلاف وجود دارد.

همچنین علیرغم اهمیت موضوع ولایت ولی شخص در زمینه خرید و فروش عضو نیز تاکنون تحقیق جامعی انجام نگرفته است که اهمیت موضوع این کتاب را بیشتر نمایان می‌سازد.

زندگی در عصر حاضر با وجود توسعه یافتگی جوامع بشری دست‌آویز حوادث گوناگون از جمله تصادفات رانندگی و و لزوم تبیین جواز یا عدم جواز بیع اعضای بیمار مرگ مغزی برای نجات جان بیماران محتاج پیوند اعضای که از مسائل مهم عصر حاضر است و ضرورت تحقیق و بررسی نظرات و ادله فقهی و حقوقی در اختیارات ولی قهری در مورد بیع و اهدای اعضای بدن مرگ مغزی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

هدف بررسی فقهی و حقوقی و تأثیر ولایت قهری بر خرید و فروش اعضای بدن انسان هنگام مرگ مغزی است.

پیرامون موضوع این اثر پژوهش‌هایی صورت گرفته است و به طور اجمالی در فتاوای مراجع تقلید به حکم تکلیفی و وضعی این موضوع اشاره گردیده است و از نظر دکتترین حقوق نیز نظریه‌هایی در این زمینه ابراز گردیده است و هم‌اندیشی‌های علمی در زمینه اصل مرگ مغزی نیز برگزار گردیده است و تبیین ادله ولایت قهری در آسیب‌دیده مرگ مغزی و نیز تعیین قلمروی تأثیر اذن ولی قهری در موضوع خرید و فروش اعضای آسیب‌دیده مرگ مغزی و نقش ولایت در حکم فوق مورد کنکاش و بررسی قرار می‌گیرد که یک موضوع مبتلا به جامعه است.

مرگ مغزی وضعیتی است که فرد از منظر علم پزشکی میت حساب می‌شود اگر فردی دچار مرگ مغزی باشد، ولایت فرد آسیب‌دیده متعلق

به پدر و جد پدری است و در صورتی که فرد فاقد ولی قهری باشد حاکم به عنوان ولی فرد آسیب دیده خواهد بود و در حیطه نقل و انتقال اعضای فرد حاکم به عنوان جایگزین ولی قهری خواهد بود تلاش بر این است با روش توصیفی - تحلیلی و با بهره گیری از منابع کتابخانه ای به تبیین ادله، قلمرو حکم خرید و فروش اعضای فردی که دچار مرگ مغزی شده و تأثیر ولایت قهری در نقل و انتقال اعضای آسیب دیده اهتمام ورزد.